

Notitie: Stand van zaken snel internet buitengebied Noord-Holland

In opdracht van:

Provincie Noord-Holland

Project:

2017.066

Publicatienummer

2017.066-2112

Datum:

Utrecht, 18 maart 2021

Auteurs:

ir. Menno Driesse

ir. ing. Reg Brennenraedts MBA

Introductie

Op 8 februari 2021 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de meest recente breedbanddekkingscijfers bekend gemaakt tijdens de conferentie Nederland Digitaal (zie [hier](#)). In samenwerking met marktpartijen is voor alle huishoudens in Nederland vastgesteld wat de snelste beschikbare vaste internetaansluiting is. Deze cijfers zijn nader aan de provincies toegelicht tijdens een online-bijeenkomst van het Kennisplatform Snel Internet (overleg tussen het ministerie en de provincies).

Naar aanleiding van deze platformbijeenkomst heeft de provincie Noord-Holland aan Dialogic gevraagd om de uitkomsten nader te duiden voor de Noord-Hollandse context. In deze notitie worden de uitkomsten van deze duiding gepresenteerd.

Terugblik snel internet in het buitengebied (in Noord-Holland)

Vanaf begin 2017 heeft de provincie Noord-Holland op verschillende manieren de uitrol van snel internet in het buitengebied op gang geholpen. Centraal hierbij staat de garantstelling-regeling, die het mogelijk maakt voor lokale (burger)initiatieven om een lening met een lage rente te verkrijgen via de Bank Nederlandse Gemeenten. Naast het beschikbaar stellen van de garantstellingen, heeft de provincie de lokale initiatieven (getracht) te ondersteunen bij hun aanvraag en verder professionalisering. Uiteindelijk is de garantie in 2018 aan Breedband Hollands Kroon en Breedband Beemster verleend, oftewel een doelgebied van ruim 3.500 adressen.

In de tussentijd heeft de (markt voor) glasvezeluitrol in het buitengebied zich stormachtig ontwikkeld. Verschillende commerciële partijen realiseren op dit moment netwerken in vrijwel alle Nederlandse provincies (met Zeeland als enige achterblijver in deze). Zij doen dit onder commerciële voorwaarden, dus zonder publieke financiële bijdragen. Zij financieren de aanleg met bijdragen vanuit private investeringsfondsen of andere private investeerders. Ook is er vaak sprake van een vastrechtvergoeding vanuit de eindgebruiker. Waar zij zich tot voor kort exclusief op het buitengebied richtten (waarbij de kabeldekking als demarcatie van het buitengebied werd gezien), worden nu in toenemende mate ook kleine kernen aan het doelgebied toegevoegd. De vraag voor deze notitie is in hoeverre de markt ook de Noord-Hollandse buitengebieden bedient, of nog zal gaan bedienen.

Stand van zaken snel internet in Noord-Holland

Ter voorbereiding op deze notitie heeft de provincie Noord-Holland de dekkingscijfers opgevraagd bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.¹ De uitkomsten tonen de stand in het derde kwartaal van 2020 en hebben alleen betrekking op huishoudens. Deze dataset bevat zowel homes connected (HC) als homes passed (HP) aansluitingen, oftewel huishoudens met een aansluiting tot in de meterkast (HC) en huishoudens waarvoor een voorbereiding in het netwerk is opgenomen (bijv. een kabel op rol op de erfgrens of bij het dichtstbijzijnde HC-adres), zodat deze tegen redelijke tarieven alsnog een aansluiting kunnen krijgen als zij dit bij de netwerkeigenaar verzoeken (HP).

De verdeling over de verschillende snelheidsklassen is als volgt.

¹ Conform de voorwaarden is deze data voor andere overheden beschikbaar voor lokale beleidsontwikkeling.

Tabel 1. Tabel 1. Uitkomsten mapping 2020 voor Noord-Holland - totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Snelheidscategorie	Aantal huishoudens	Aandeel van huishoudens
Tot 100 Mbit/s	8.938	0,66%
100 tot 1.000 Mbit/s	1.076.842	79,29%
1.000 Mbit/s	272.363	20,05%
Totaal	1.358.143	100%

Waar er in 2017 sprake was van 18.000 huishoudens in het buitengebied die niet over een verbinding van ten minste 30 Mbit/s konden beschikken (de formele grens van het witte gebied toentertijd), behelst de buitengebiedsopgave op dit moment nog maar een kleine vijfduizend huishoudens (4.840); zelfs met de nieuwe grens van 100 Mbit/s ligt dit getal nu dus een stuk lager. Kijken we naar het totaal, dus de combinatie van kernen en buitengebieden, dan stellen wij vast dat er nog een additionele vierduizend huishoudens bij komen (totaal is 8.938). Een positieve ontwikkeling die voor een groot deel is toe te schrijven aan de uitrol van glasvezel door marktpartijen in het buitengebied en (in mindere mate) de opwaardering van het bestaande DSL-netwerk.

Interessant is het om te bezien hoe deze aantallen zich verhouden tot de andere provincies. Tabel 2 toont de dekkingpercentages in drie snelheidsklassen voor alle Nederlandse provincies, oplopend gesorteerd op de dekking van 100 Mbit/s (hoe lager, hoe beter).

Tabel 2. Dekkingpercentage per snelheidscategorie per provincie – huishoudens – totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Provincienaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Flevoland	0,4%	19,0%	80,7%
Overijssel	0,6%	27,3%	72,1%
Noord-Brabant	0,7%	52,3%	47,1%
Noord-Holland	0,7%	79,3%	20,1%
Limburg	0,8%	73,8%	25,4%
Drenthe	0,9%	38,6%	60,4%
Utrecht	1,1%	32,3%	66,6%
Zuid-Holland	1,3%	33,9%	64,8%
Nederland	1,3%	49,9%	48,7%
Gelderland	2,0%	49,5%	48,5%
Groningen	3,3%	78,4%	18,3%
Zeeland	4,1%	0,9%	95,0%
Friesland	5,2%	61,4%	33,4%

Noord-Holland valt op ten opzichte van de Nederlandse cijfers. Ten eerste ligt het aandeel adressen zonder 100 Mbit/s met 0,7% duidelijk onder het Nederlandse gemiddelde (1,3%). Deels komt dit door de eerdergenoemde uitrol van glasvezel, maar het getal is van zichzelf al enigszins vertekend door de grote woonkernen als Amsterdam, Haarlem en Alkmaar. Daardoor is de omvang van het buitengebied van zichzelf al relatief klein. Dit zien we ook terug in Tabel 3 waarin de verdeling voor de huishoudens in de buitengebieden zijn opgenomen. Hieruit blijkt dat Noord-Holland op dit moment nog een (lage) middenmoter is: er zijn

genoeg provincies waar het aanbod in het buitengebied al beter op orde is. Tegelijkertijd is de opgave in Groningen, Friesland, Zeeland, Zuid-Holland nog aanzienlijk groter. De tabel is wederom oplopend gesorteerd op de dekking van 100 Mbit/s (hoe lager, hoe beter).

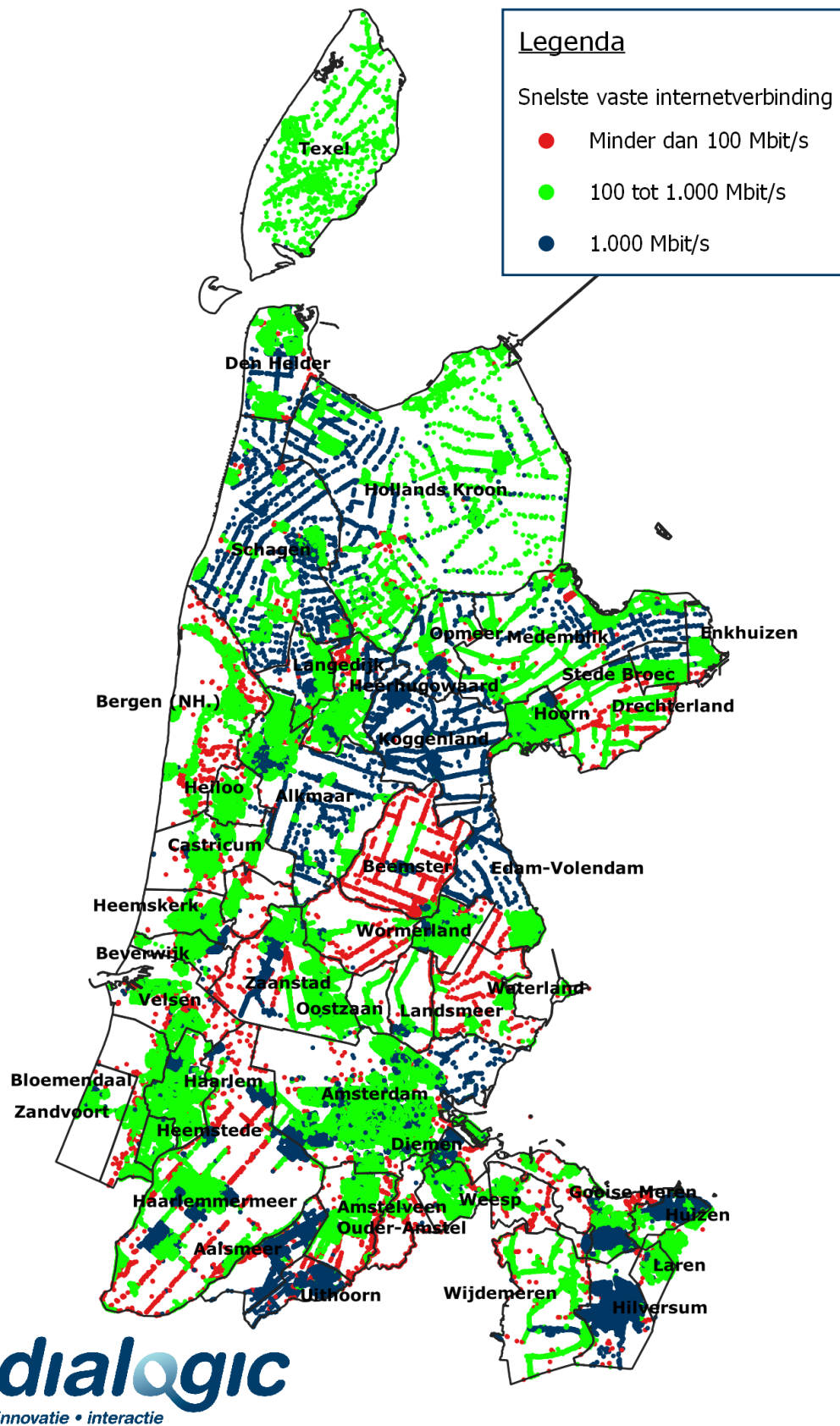
Tabel 3. Dekkingspercentage per snelheidscategorie per provincie – huishoudens - buitengebied (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Provincienaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Flevoland	2,5%	6,1%	91,4%
Overijssel	3,2%	6,3%	90,5%
Drenthe	7,7%	18,2%	74,1%
Noord-Brabant	8,8%	19,1%	72,2%
Limburg	17,4%	36,2%	46,4%
Gelderland	18,7%	14,7%	66,7%
Utrecht	19,2%	33,4%	47,4%
Nederland	21,9%	20,8%	57,2%
Noord-Holland	29,2%	34,4%	36,4%
Zuid-Holland	40,2%	31,2%	28,6%
Groningen	46,1%	32,5%	21,4%
Friesland	51,4%	29,3%	19,3%
Zeeland	59,2%	1,3%	39,5%

In Bijlage 1 een verdere uitsplitsing naar de Noord-Hollandse gemeenten gemaakt: in Tabel 4 voor alle huishoudens en in Tabel 5 voor de huishoudens in het buitengebied. Ook is de ligging van de adressen uit de verschillende snelheidsklassen opgenomen weergegeven in Figuur 1.

Zowel bij de cijfers als het kaartmateriaal merken wij op dat (grootschalige) opwaarderingen nog dagelijkse praktijk zijn. Naast de oplevering van nieuw uitgerolde netwerken, worden ook de bestaande netwerken verbeterd: vlak na de peildatum van de mapping, is in oktober op het volledige Amsterdamse netwerk van VodafoneZiggo naar DOCSIS 3.1 geactiveerd, waardoor alle adressen hier nu ook over 1 Gbit/s kunnen beschikken.² Vrijwel alle groene adressen zullende komende jaren snel donderblauw kleuren.

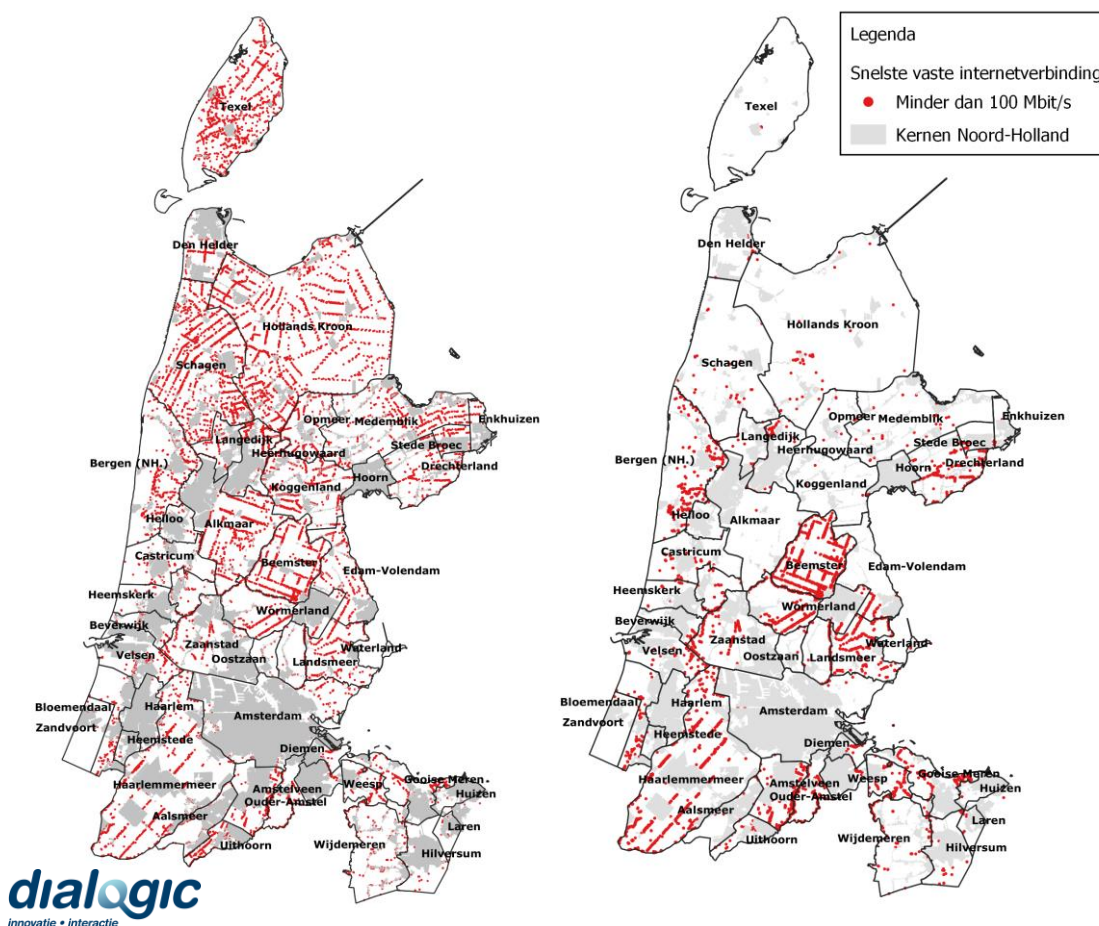
² Opvallend genoeg zien we dit soort 'opwaarderingen' ook op de nieuwe glasvezelnetwerken: in het buitengebied van Hollands Kroon zien we dat een deel van de adressen in de midden-categorie zijn ingedeeld (oranje stipjes), terwijl er ook aanbieders zijn die hier al 1 Gbit/s kunnen leveren (groene stipjes). Als een aanbieder dit wil, dan is dit netwerk dus geschikt voor deze hoogste snelheden. Het lijkt vooral een verschil in administratie tussen de verschillende betrokken partijen (netwerkeigenaar en dienstenleveranciers).

Figuur 1. Kaart met Uitkomsten Mapping 2020 (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

De resterende opgave in het buitengebied

In het kader van de eerdere beleidskeuze om het provinciale beleid op het buitengebied te concentreren (dit is immers het echte probleemgebied), is het interessant om te bezien hoe-
ver de marktmarktijnen en initiatieven de afgelopen jaren gezamenlijk zijn gekomen. In
Figuur 2 hebben wij de kaart van de stand van zaken uit 2015 in dezelfde stijl nagebouwd
met de data van 2020.

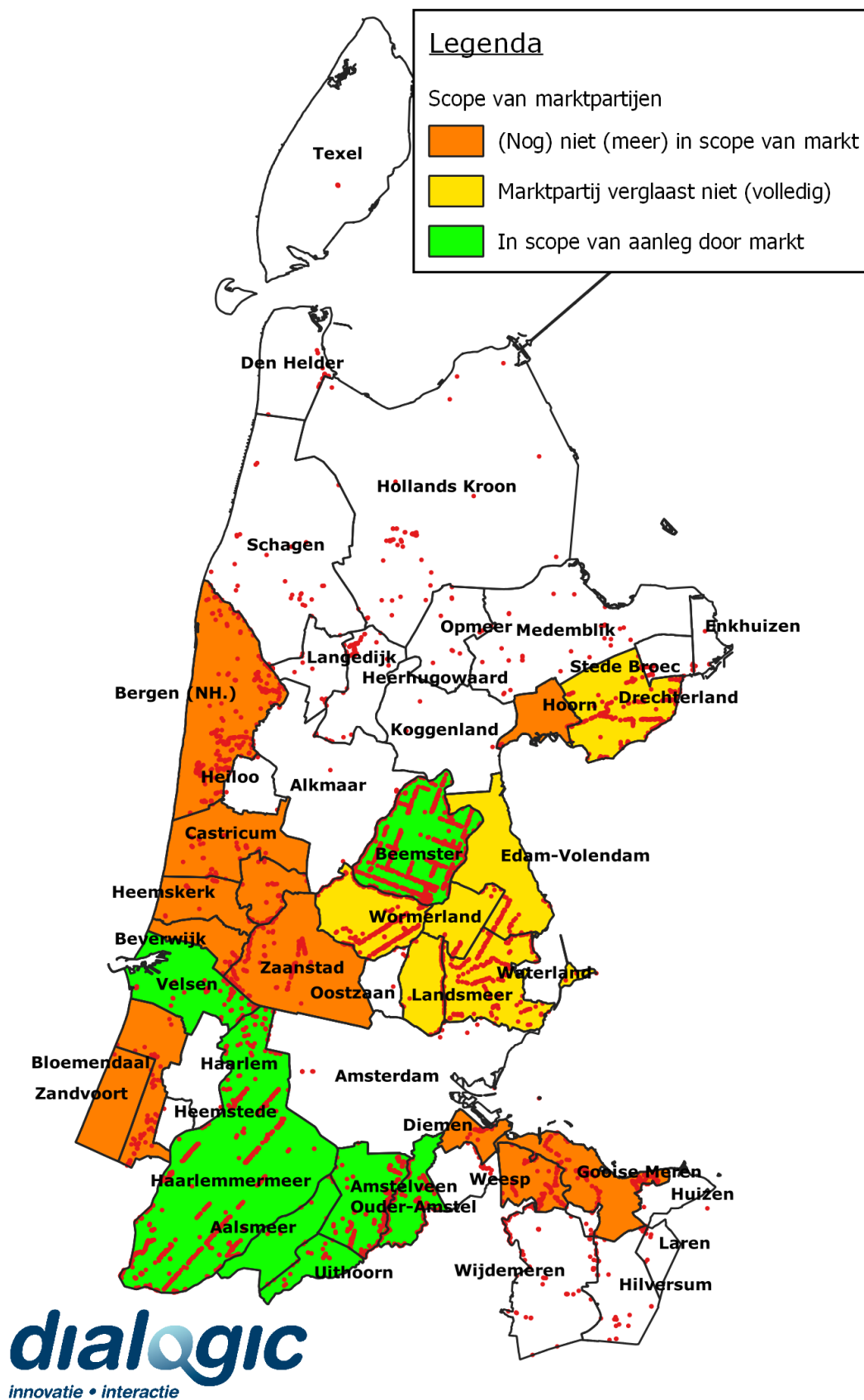

Figuur 2. Vergelijking stand van zaken eind 2015 en uitkomsten mapping 2020 Noord-Holland (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Uit de vergelijking blijkt dat er enorme progressie is gemaakt in de afgelopen vijf jaar. We de volgende zaken vast.

Allereerst is de kop van Noord-Holland (alles boven de lijn Hoorn – Alkmaar) vrijwel volledig bediend. Fiber Noord-Holland heeft hiervan het grootste aandeel gerealiseerd. Zij zijn actief in de gemeenten Den Helder, Schagen, Langedijk, Heerhugowaard, Alkmaar, Enkhuizen, Stede Broec, Medemblik en Opmeer. Verder zien dat dat Kabeltex op Texel het buitengebied bedient, evenals en een deel van de kop van Hollands Kroon. Tot slot zijn Digitale Stad (Hollands Kroon) en E-Fiber (Koggenland) actief.

Als we ons vervolgens richten op de gebieden waar ten tijde van de data-uitvraag geen aanbod beschikbaar was, dan kunnen we hier een duidelijke onderverdeling in maken.

Figuur 3. Scope van aanleg door marktpartijen

Zo is er op dit moment ook nog (volop) uitrol bezig (groene gebieden). Zo worden de kernen en het buitengebied van de gemeente Beemster door respectievelijk KPN en DELTA Fiber Netwerk (voorheen: Glasvezel buitenaf) verglaasd, richt Glasdraad zich op Haarlemmermeer³, Uithoorn en Aalsmeer, is Getnet in Amstelveen actief⁴ en zijn verschillende gebieden (zoals Velzen en Ouder-Amstel) in scope van de glasvezelcampagne van KPN.⁵

Voor zover wij op basis van deze korte verkenning konden vaststellen, zijn er echter ook nog gebieden die niet op dit moment niet in scope zijn van de uitrolplannen van marktpartijen (oranje gebieden) of waarbij marktpartijen (op het laatste moment) besloten hebben toch geen netwerk te realiseren of een deel van de gemeente niet aan te sluiten (gele gebieden). Dit betreft de volgende gebieden:

- Regio Zaanstreek - Waterland (met de gemeenten Waterland, Edam-Volendam, Purmerend, Landsmeer, Wormerland) was in scope van DELTA Fiber Netwerk, maar die heeft zich recent teruggetrokken.
- Gemeente Wijdmeren heeft een lokaal initiatief aansluitingen gerealiseerd, maar blijkbaar is die het op eigen kracht (nog) niet gelukt om alles af te dekken en/of naar de gemeenten ten noorden hiervan (Gooise Meren, Weesp, Huizen) uit te breiden.
- In gemeente Bergen is een zeer betrokken initiatief actief, maar hier is het nog niet tot een succesvolle uitrol gekomen. Naar verluid zijn er gesprekken met marktpartijen, maar bij ons liggen hier geen concrete vervolgacties in het verschiet.
- In de gemeente Drechterland is nog een duidelijk cluster van adressen zonder goed aanbod. Er bestaat veel lintbebouwing tussen Hoorn en Enkhuizen, waardoor het afgescheiden ligt ten opzichte van de andere buitengebieden (waar o.a. Fiber NH en Digitale Stad actief zijn).
- De buitengebieden van Zaanstad, Heemskerk, Uitgeest, Beverwijk en Castricum zijn (voor zover bij ons bekend) niet in scope van een aanbieder. Ditzelfde geldt voor Bloemendaal en Zandvoort.

Dan resteren er tot slot nog enkele losse adressen en plukjes in reeds verglaasde gebieden. Dit kunnen sterk geïsoleerde adressen zijn die niet zijn meegenomen door de netwerkaanbieder aldaar. Ook kan het 'ruis' in de data zijn, bijvoorbeeld doordat het als woonadres geregistreerd is, maar in de praktijk allang niet meer bestaat (na sloop) of een bijgebouw of opslaglocatie betreft. In deze gevallen zal er ook geen vraag naar hoogwaardig aanbod zijn; elk getekend adres zou in feite een locatie met vraag naar breedband moeten zijn. Om een goede inschatting te kunnen maken of deze adressen daadwerkelijk een 'probleem' hebben of zijn, is nadere afstemming met lokale aanbieder nodig.

Handelingsperspectieven op resterende opgave

Belangrijk voor de resterende opgave is om nu eerst de markt uit te laten 'razen' en pas later vaststellen wat er echt over is gebleven: Waar zijn er afnemers die wel een snelle internetverbinding willen, maar dit niet (tegen redelijke tarieven) kunnen afnemen?

Te vroeg interveniëren kan de marktpartijen die eigenlijk uit zichzelf nog wilden uitrollen, in een (te) afwachtende houding doen schieten. Immers: waarom zouden zij zelf meer risico gaan lopen (door dure adressen toch aan te sluiten) als er mogelijk een publieke bijdrage in het verschiet ligt?

³ <https://glasdraadhaarlemmermeer.nl/>

⁴ <https://www.snelinternet-amstelveen.nl/gebied>

⁵ <https://www.rtvseaport.nl/2021/01/05/heel-velsen-eind-2022-voorzien-van-glasvezel/>

In de gebieden waar uitrol door de markt nog opportuun is, kan de provincie met name de sturingsmechanismen zoals wij die in de volgende paragraaf onder de aandacht blijven brengen (zie "Sturingsmechanismen voor lokale overheden").

De moeilijkste gebieden zijn in onze ogen de gebieden waar marktpartijen eerst aangeven dat zij actief willen worden en een succesvolle vraagbundeling afronden, om zich op het laatste moment alsnog (deels) terug te trekken (in dit geval de regio Waterland – Zaanstreek). Eindgebruikers verwachten hier nu immers dat er een glasvezelaansluiting komt tegen de condities die hen beloofd is. Om het handelingsperspectief vanuit de provincie te kunnen bepalen, is een nadere analyse van de redenen van terugtrekken nodig. Voorbeelden van de uitdagingen van de marktpartij zijn bijvoorbeeld:

- Waren er problemen met gedoogvergunningen vanuit waterschap, provincie, gemeente of andere grondeigenaren? Is dit nog te corrigeren middels inspanningen vanuit de provincie, zelfs nadat de provincie Noord-Holland hier eerder op heeft bemiddeld?
- Heeft de aanbieder het gebied onderschat qua aanlegkosten? Hoe groot is het gat in de businesscase? Als dit klein genoeg, dan kan het mogelijk nog onder de-minimis-verordening worden rechtgetrokken.
- Is er nog ruimte voor innovatieve aanlegmethoden, bijvoorbeeld door aanleg in het asfalt om problemen met vervuilde grond te voorkomen? Of drukt dit juist weer te zwaar op de businesscase?
- Was er tijdens de vraagbundeling in sommige (dure) gebieden minder vraag en wordt het daarom overgeslagen? Waar lag dit aan: kreeg men een (duur) maatwerk-aanbod of sprak het überhaupt niet aan?
- Maakt dezelfde marktpartij ook in andere gebieden een terugtrekkende beweging uit het buitengebied? Oftewel: is het een trend of blijft het bij incidentele gevallen?

Als blijkt dat vanuit de provincie op dit moment geen directe interventiemogelijkheden zijn, dan is het vooral zaak om niet te snel te handelen. Het gebied zal eerst 'afkoelperiode' moeten doorgaan, voordat er naar alternatieven gezocht kan worden. Een nieuwe aanbieder moet immers weer opnieuw vertrouwen winnen dat het deze partij wel gaat lukken om hier een netwerk te realiseren, maar mogelijk zal dit ook onder andere voorwaarden zijn (bijvoorbeeld een hogere eigen bijdrage) of zelfs met een andere technologische oplossing (draadloos in plaats van glasvezel). Ook vanuit de (lokale) overheid kunnen stimuleringsconstructies worden ingezet, zowel hard (bijvoorbeeld via een aansluitsubsidie bij de eindgebruikers) als zacht (bijvoorbeeld via een informele marktconsultatie), maar ook dit zal pas werken na de voorgestelde afkoelperiode. Met name de hardere interventies liggen gezien de eerdere ervaringen van de provincie Noord-Holland met enige terughoudendheid worden beschouwd. Wat ons betreft ook een goede houding gezien de beperkte successen op dit vlak: financieel interveniëren heeft in weinig buitengebieden tot de gewenst uitkomsten geleid sinds de instap van de private spelers in dit gebied.

Vergelijkbare vragen gelden in feite voor de gebieden die nooit in scope zijn gekomen van marktpartijen. Voor deze gebieden zet de provincie zich overigens al enige tijd in, met ondersteuning van Stichting Digitale Bereikbaarheid. Aan de hand van logisch afgebakende clusters wordt hier 'van onderop' naar maatwerkoplossingen gezocht.

Sturingsmechanismen voor lokale overheden

Hoewel de provincie zich eerder al op verschillende manieren faciliterend heeft opgesteld richting alle stakeholders, blijft het in deze fase relevant dat lokale overheden de aanlegcondities voor marktpartijen zo aantrekkelijk mogelijk houden.

Op basis van ervaringen die andere gemeenten en provincies hebben opgedaan tijdens de afstemming met marktpartijen, hebben wij een aantal onderwerpen in beeld waarvan wij vermoeden dat zij ook in Noord-Holland een belangrijke invloed hebben op de realisatiekosten van nieuwe bekabelde netwerken en daarmee de haalbaarheid van het ontsluiten van de resterende percelen. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Hanteren van flexibiliteit met betrekking tot de **diepteligging** van het netwerk. Waar het in het verleden gangbaar was om een minimale diepteligging van 60 centimeter voor te schrijven aan de realiserende partij, toont de praktijk veel voorbeelden waar 30 centimeter gehanteerd mag worden.
- Het proces van **communicatie en vergunningverlening**, met name als er afwijkende regelingen zijn qua diepteligging, leges of toezicht. Denk aan een duidelijke set aan basisafspraken op gemeentelijk of provinciaal niveau, zodat niet bij project herhaaldelijk dezelfde type afstemming hoeft plaats te vinden. Ook de afstemming met landeigenaren en Waterschappen valt hieronder.
- Afstemming tussen overheden (gemeenten, provincie en Waterschap) en de realiserende partij met betrekking tot het **toezicht bij de uitrol**. Vaak is er bij een grootschalig project sprake van meerdere toezichthouders die op meerdere punten in het proces hun input en beoordeling willen geven. Onderlinge afstemming en het delen van elkaars inzichten kan voorkomen dat er te veel overhead bij de projecten ontstaat.
- **Het harmoniseren van leges** met aanpalende gemeenten of regio's. Onderzoeksbureau KWINK deed in 2018 een inventarisatie van de legeskosten in Nederland.⁶ Deze inventarisatie kan worden ingezet voor onderlinge vergelijking en eventuele corrigerende maatregelen.
- De hoogte van **degeneratiekosten** bijvoorbeeld voor bepaalde typen bestrating of begroeiing, terwijl hier (volgens u) geen schade of degeneratie zal optreden door uitrol van het netwerk.

Er gaan soms geluiden op dat besparingen mogelijk zijn vanuit het meeleppen van glasvezel bij uitrol van andere infrastructuur, het toegang verlenen tot bestaande publieke ducts (bijvoorbeeld onder bruggen) of het leggen van loze leidingen (bijv. bij complexe (weg)kruisingen). De meerwaarde (of beter gezegd kostenreductie) hiervan blijkt in de praktijk echter beperkt tot hele specifieke cases.

Wij raden de provincie aan om de gemeenten, waterschappen, andere grondeigenaren en de interne provinciale organisatie op deze punten te blijven wijzen. Gezien het feit dat deze onderwerpen al op de radar van de provincie staan en er al verschillende keren succesvol is bijgedragen aan de onderhandeling, lijkt 'de rek' er op dit punt wel voor een groot deel uit. Als marktpartijen zelfs onder de reeds gecreëerde condities niet willen investeren, dan ligt

⁶ Zie: rijksoverheid.nl

dit wat ons betreft niet binnen het bereik van de provincie om zuiver op faciliterende gronden de markt nog een stap verder te brengen.

Noord-Holland is overigens niet de enige provincie waarin marktpartijen (gedeeltelijk) terugkopen op reeds toegezegde uitrol. Ook de 'restjes' geïsoleerde adressen in verder volledig verglaasde gebieden zien we in heel het land terug. Zodra in beeld is hoeveel adressen dit betreft (inclusief de toets of hier daadwerkelijk vraag naar breedband bestaat), dan kunnen we onszelf maatschappelijk de vraag stellen of hier nog additioneel beleid nodig is, of dat we dit simpelweg accepteren, net zoals we dat met andere infrastructuren hebben gedaan (weg, riolering, gas, OV, etc.). Mocht hier toch beleid nodig geacht worden, dan ligt een nationale aanpak wellicht meer voor de hand, waarbij het rijk, provincies, gemeenten en de aanbieders samen zoeken naar de meest efficiënte oplossing, al dan niet gebruikmaken van bijvoorbeeld Europees of nationaal verstrekte middelen of fondsen. Wij raden de provincie Noord-Holland om dit op dat moment in nauwe samenwerking met EZK te verkennen.

Tot slot

Op basis van voorgaande inventarisatie stellen we vast dat het aanbod in het buitengebied van de provincie Noord-Holland een hele grote stap heeft gemaakt in de afgelopen vijf jaar. De opgave van achttienduizend adressen is nu al geslonken tot een kleine vijfduizend, en dit neemt nog dagelijks af. Wat dat betreft is provincie Noord-Holland een succesvolle casus (met nog wat laatste rafelranden).

In de gebieden waar uitrol nog gaande is adviseren we lokale overheden om goed op te blijven letten. Partijen beginnen zich in de afgelopen maanden terug te trekken, zelfs nadat alle overeenkomsten zijn getekend en de uitrol vrijwel zeker leek. Gemeenten staan met lege handen en hebben geen pressiemiddel, want: wie betaalt, die bepaalt. Verder zullen er altijd lastige adressen en gebieden over blijven waar de markt op dit moment niet voortvarend aan de slag wil gaan. Daar is het de vraag of dit altijd zo blijft of dat de markt toch weer verder gaat dan wij ons op dit moment kunnen voorstellen.

De positie en inzet van de provincie Noord-Holland op dit dossier (en daarmee de bijdrage aan dit succes) zal door elke stakeholder anders worden ervaren. Is het succes van de marktpartijen (deels) te danken aan al het voorbereidende werk van de provincie of moet alle eer naar de markt en de initiatieven? Het antwoord ligt waarschijnlijk ergens in het midden en de impact van de fysische en demografische eigenschappen van het gebied mogen ook niet onderschat worden. Wat volgens ons duidelijk is, is dat de provincie zich met veel energie en overgave een weg gebaad in een markt die gedurende de totstandkoming en uitvoering van het beleid stormachtig heeft ontwikkeld. De inventiemethoden en -kansen zijn in de tussentijd sterk veranderd: het invullen van een financierende rol is vrijwel onmogelijk geworden. Dit ondervindt de provincie nog aan den lijve in de juridische procedures die zijn ingezet na het toekennen van de garanties aan o.a. Hollands Kroon.

Maatschappelijk gezien kan er vrijwel zeker al van een succes worden gesproken: de inzet van publieke middelen is (tot nu toe) beperkt gebleven tot gelden voor procesbegeleiding, ondersteuning van lokale initiatieven, ambtelijke inzet en (afhankelijk van de procedure bij de Raad van State) één daadwerkelijk gebruikte garantstelling. Het resultaat is dat vrijwel het hele buitengebied is voorzien van een glasvezelnetwerk en de eindgebruikers niet langer een digitale kloof ervaren. Er zijn genoeg Nederlandse voorbeelden waar de publieke bijdrage aanzienlijk groter is geweest of het aandeel adressen zonder snel internet nog aanmerkelijk groter is.

Bijlage 1. Dekkingscijfers gemeenten Noord-Holland

Tabel 4. Uitkomsten mapping 2020 Noord-Hollandse gemeenten – huishoudens - totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Aalsmeer	389 (2,9%)	57 (0,4%)	12.850 (96,6%)
Alkmaar	48 (0,1%)	41.115 (79,3%)	10.706 (20,6%)
Amstelveen	447 (1,1%)	40.850 (96,3%)	1.103 (2,6%)
Amsterdam	1132 (0,3%)	388.044 (86,3%)	60.501 (13,5%)
Beemster	874 (21,6%)	1.311 (32,4%)	1.856 (45,9%)
Bergen (NH.)	383 (2,5%)	14.700 (95,7%)	283 (1,8%)
Beverwijk	77 (0,4%)	17.253 (88,4%)	2.183 (11,2%)
Blaricum	8 (0,2%)	5.098 (99%)	43 (0,8%)
Bloemendaal	136 (1,3%)	9.891 (97,2%)	146 (1,4%)
Castricum	131 (0,8%)	15.447 (95,3%)	636 (3,9%)
Den Helder	110 (0,4%)	27.365 (96,7%)	826 (2,9%)
Diemen	188 (1,2%)	5.080 (32,9%)	10.196 (65,9%)
Drechterland	281 (3,3%)	8.132 (96,3%)	29 (0,3%)
Edam-Volendam	91 (0,6%)	12.502 (81,6%)	2.727 (17,8%)
Enkhuizen	36 (0,4%)	8.725 (97,9%)	150 (1,7%)
Gooise Meren	175 (0,7%)	11.564 (43,1%)	15.118 (56,3%)
Haarlem	23 (0%)	69.689 (90,7%)	7145 (9,3%)
Haarlemmermeer	963 (1,5%)	37.844 (58,4%)	25.967 (40,1%)
Heemskerk	45 (0,3%)	15.682 (89%)	1.893 (10,7%)
Heemstede	49 (0,4%)	12.317 (96,1%)	453 (3,5%)
Heerhugowaard	134 (0,5%)	21.417 (87,5%)	2.918 (11,9%)
Heiloo	16 (0,1%)	10.726 (98,8%)	116 (1,1%)
Hilversum	158 (0,4%)	243 (0,6%)	42.469 (99,1%)
Hollands Kroon	107 (0,5%)	19.633 (93,5%)	1.266 (6%)
Hoorn	37 (0,1%)	30.123 (90,1%)	3.259 (9,8%)
Huizen	66 (0,3%)	2.509 (13,2%)	16.458 (86,5%)
Koggenland	7 (0,1%)	13 (0,1%)	9.507 (99,8%)
Landsmeer	86 (1,8%)	2.312 (47,2%)	2.501 (51,1%)
Langedijk	44 (0,4%)	9.996 (85,2%)	1.698 (14,5%)
Laren	48 (0,9%)	5.158 (94,8%)	235 (4,3%)
Medemblik	368 (1,9%)	18.039 (94%)	784 (4,1%)
Oostzaan	10 (0,2%)	4.063 (99,3%)	18 (0,4%)
Opmeer	24 (0,5%)	2.990 (60,3%)	1.948 (39,3%)
Ouder-Amstel	256 (4,1%)	5.862 (93%)	187 (3%)
Purmerend	61 (0,2%)	33.293 (90,1%)	3591 (9,7%)
Schagen	161 (0,8%)	15.399 (75,2%)	4.925 (24%)

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Stede Broec	30 (0,3%)	9.122 (98,3%)	124 (1,3%)
Texel	13 (0,2%)	6.742 (99,6%)	12 (0,2%)
Uitgeest	142 (2,5%)	5.546 (97%)	30 (0,5%)
Uithoorn	178 (1,4%)	221 (1,7%)	12.780 (97%)
Velsen	202 (0,6%)	29.818 (95%)	1.381 (4,4%)
Waterland	319 (4,3%)	7.042 (95,1%)	44 (0,6%)
Weesp	110 (1,2%)	9.231 (97,4%)	141 (1,5%)
Wijdmeren	154 (1,4%)	9.780 (90,7%)	852 (7,9%)
Wormerland	318 (4,6%)	5.482 (79,3%)	1.114 (16,1%)
Zaanstad	299 (0,4%)	60.530 (87,5%)	8.361 (12,1%)
Zandvoort	4 (0%)	8.886 (91,4%)	833 (8,6%)
Noord-Holland	8.938 (0,7%)	1.076.842 (79,3%)	272.363 (20,1%)

Tabel 5. Uitkomsten mapping 2020 Noord-Hollandse gemeenten – huishoudens - buitengebied (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen beschikbaar op www.overalsnelinter.net.nl/])

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Aalsmeer	13 (27,7%)	10 (21,3%)	24 (51,1%)
Alkmaar	11 (1,7%)	47 (7,1%)	605 (91,3%)
Amstelveen	393 (62,5%)	230 (36,6%)	6 (1%)
Amsterdam	37 (17,6%)	13 (6,2%)	160 (76,2%)
Beemster	844 (91,5%)	73 (7,9%)	5 (0,5%)
Bergen (NH.)	305 (53,4%)	265 (46,4%)	1 (0,2%)
Beverwijk	24 (92,3%)	2 (7,7%)	0 (0%)
Blaricum	1 (50%)	1 (50%)	0 (0%)
Bloemendaal	77 (40,3%)	110 (57,6%)	4 (2,1%)
Castricum	51 (9,8%)	205 (39,5%)	263 (50,7%)
Den Helder	31 (19,4%)	15 (9,4%)	114 (71,3%)
Diemen	29 (93,5%)	2 (6,5%)	0 (0%)
Drechterland	229 (53,9%)	181 (42,6%)	15 (3,5%)
Edam-Volendam	50 (19,7%)	47 (18,5%)	157 (61,8%)
Enkhuizen	6 (18,8%)	1 (3,1%)	25 (78,1%)
Gooise Meren	157 (60,4%)	75 (28,8%)	28 (10,8%)
Haarlem	1 (7,1%)	13 (92,9%)	0 (0%)
Haarlemmermeer	760 (50,1%)	391 (25,8%)	365 (24,1%)
Heemskerk	18 (20,7%)	68 (78,2%)	1 (1,1%)
Heemstede	1 (0,7%)	149 (98,7%)	1 (0,7%)
Heerhugowaard	66 (15,6%)	132 (31,3%)	224 (53,1%)
Heiloo	3 (25%)	1 (8,3%)	8 (66,7%)
Hilversum	39 (23,8%)	16 (9,8%)	109 (66,5%)
Hollands Kroon	51 (2%)	1.528 (61,1%)	922 (36,9%)
Hoorn	27 (87,1%)	4 (12,9%)	0 (0%)
Huizen	3 (9,1%)	28 (84,8%)	2 (6,1%)
Koggenland	3 (0,5%)	1 (0,2%)	593 (99,3%)
Landsmeer	82 (97,6%)	2 (2,4%)	0 (0%)
Langedijk	19 (20,2%)	0 (0%)	75 (79,8%)
Laren	5 (50%)	1 (10%)	4 (40%)
Medemblik	28 (4,5%)	165 (26,6%)	427 (68,9%)
Oostzaan	7 (63,6%)	4 (36,4%)	0 (0%)
Opmeer	12 (4,2%)	72 (24,9%)	205 (70,9%)
Ouder-Amstel	184 (96,3%)	4 (2,1%)	3 (1,6%)
Purmerend	33 (48,5%)	5 (7,4%)	30 (44,1%)
Schagen	32 (2%)	205 (12,8%)	1.366 (85,2%)

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Stede Broec	24 (32%)	2 (2,7%)	49 (65,3%)
Texel	12 (1,1%)	1101 (98,7%)	2 (0,2%)
Uitgeest	76 (96,2%)	0 (0%)	3 (3,8%)
Uithoorn	26 (14,9%)	0 (0%)	148 (85,1%)
Velsen	106 (71,6%)	40 (27%)	2 (1,4%)
Waterland	274 (60,6%)	176 (38,9%)	2 (0,4%)
Weesp	100 (57,5%)	71 (40,8%)	3 (1,7%)
Wijdemeren	113 (35,4%)	195 (61,1%)	11 (3,4%)
Wormerland	287 (85,4%)	43 (12,8%)	6 (1,8%)
Zaandstad	188 (73,7%)	5 (2%)	62 (24,3%)
Zandvoort	2 (66,7%)	1 (33,3%)	(0%)
Noord-Holland	4.840 (29,2%)	5.700 (34,4%)	6.030 (36,4%)

Contact:

Dialogic innovatie & interactie
Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
www.dialogic.nl

